

Rzayev Zahid Hüseyn oğlu

i.f.d., dos,

Azərbaycan Respublikasının
Vergilər Nazirliyi

AZ1073. Bakı şəhəri. Landau küç., 16.

zahidrzayev@hotmail.com

UOT:336.221 (479.24)

VERGİ OPTİMALLAŞDIRMASI: MƏHDUDİYYƏTLƏR VƏ İMKANLAR

səh. 49-56

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi – dövlət və vergi ödəyiciləri səviyyəsində vergi optimallaşdırması prosesi zamanı yarana biləcək risklər və onların aradan qaldırılması istiqamətlərinin müəyyən edilməsi.

Tədqiqatın metodologiyası – sistemli yanaşma, təhlil və ümumiləşdimə.

Tədqiqatın nəticələri – vergi optimallaşdırması zamanı arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilən halların qarşısının alınmasına yönəlmiş tələblər, vergitutmanın optimallaşdırılmasının prinsipləri, optimallaşdırma prosesində dövlətlə vergi orqanlarının qarşılıqlı əlaqələrinin əsasları müəyyən edilmişdir.

Tədqiqatın məhdudiyyətləri – vergitutmanın optimallaşdırılması məsələlərinin kifayət qədər geniş tətbiqinə nail olmaması, bu sahədə elmi araşdırmaların azlığı.

Tədqiqatın praktiki əhəmiyyəti – vergi öhdəliklərinin minimallaşdırılması istiqamətində praktiki fəaliyyət zamanı tətbiq imkanlıdır.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi – Azərbaycan Respublikasının vergi sisteminin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla vergi optimallaşdırmasının prinsipləri müəyyən edilmiş, bu proses zamanı xüsusi diqqət yetirilməli olan məsələlərin spektri müəyyən edilmişdir.

Açar sözlər: *vergi optimallaşdırması, vergi planlaşdırması, vergidən yayınma, təqsirsizlik prezumpsiyası, qanunvericilik məhdudiyyətləri.*

1. Giriş

Vergitutmanın optimallaşdırılmasından bəhs edərkən hal-hazırda daha çox rast gəlinən vergi planlaşdırması ilə vergi optimallaşdırmasını bir-birindən fərqləndirmək lazımdır.

Vergilərin optimallaşdırılması prosesinin düzgün qiymətləndirilməsi, mahiyyətinin və məqsədlərinin hərtərəfli açıqlanması üçün ona ikili hadisə nöqtəyindən yanaşmaq lazımdır. Belə ki, vergilərin optimallaşdırılması bir tərəfdən artan tələblər nəzərə alınmaqla vergi daxilolmalarının optimal həcmünün müəyyənləşdirilməsi istiqamətində dövlətin həyata keçirdiyi siyasəti, digər tərəfdən isə vergi yükünün minimallaşdırılması istiqamətində vergi ödəyicilərinin həyata keçirdikləri tədbirləri əks etdirir. Beləliklə vergi optimallaşdırmasının bir qütbündə səlahiyyətli dövlət orqanları, digər qütbündə isə vergi ödəyiciləri durur. Optimallaşdırmanın o halda uğurlu hesab etmək olar ki, bu prosesein iştirakçısı olan hər iki tərəfin, yəni həm dövlətin, həm də vergi ödəyicilərinin maraqları tarazlaşdırılmış olsun.

2. Dövlət səviyyəsində vergi optimallaşdırması

Dövlət səviyyəsində vergi optimallaşdırması həm dövlət, həm də vergi ödəyicilərinin maraqları nəzərə alınmaqla vergi dərəcələrinin optimal səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi, büdcəyə vergi daxilolmalarının müntəzəmliyinin təmin olunması, dövlətin və vergi ödəyicilərinin maraqlarının optimal nisbətində müəyyənləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin məcmusudur [3]. Dövlət vergi planlaşdırmasının məqsədi müəyyən dövr ərzində vergi ödəyicilərindən dövlət büdcəsinə alınacaq vergilərin məbləğinin müəyyənləşdirilməsidir.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergi optimallaşdırması büdcənin hazırlanması prosesinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Onun qarşısında duran əsas vəzifə qanunvericilik qaydasında qəbul edilmiş vergi konsepsiyası çərçivəsində büdcə gəlirlərinin vergi mənbələrinin iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmasıdır.

Vergitutmanın optimallaşdırılması prosesində yalnız fiksəl məqsədlər həyata keçirilmir, həm də vergi tənzimlənməsinin və stimullaşdırılmasının taktika və strategiyasının optimallaşdırılmasının əsası qorulur. Qeyd olunan nöqtəyindən vergi optimallaşdırması vergi planlaşdırmasına nəzərən daha geniş anlayışdır.

Resursların məbləği planlaşdırılarkən dövlət hakimiyyət orqanları ilk növbədə mümkün yığımın maksimal həddinə istiqamətlənirlər. Belə ki, cəmiyyətin inkişafı dövlətin maliyyə vəsaitlərinə olan tələbatının artmasına səbəb olur. Lakin bu artımın müəyyən bir həddi var ki, onun nəzərə alınmaması sonda müəyyən arzuolunmaz nəticələrə gətirib çıxara bilər. Belə halların qarşısının alınması üçün aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədmüvafiq hesab edilir:

- ❖ başa çatmış dövr ərzində iqtisadiyyatda qərarlaşmış tendensiyanı nəzərə almaqla müxtəlif vergi rejimi variantlarının axtarılması;
- ❖ optimal vergitutma variantlarının qiymətləndirilməsi, onların fəaliyyət növü,
- ❖ ərazilər və digər amillər nəzərə alınmaqla qruplaşdırılması;
- ❖ keçmiş dövrlər üzrə büdcə tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi vəziyyətinin ekspertizasının nəticələrinə əsasən vergi gəlirləri layihəsinin hazırlanması.

3. Vergi ödəyiciləri səviyyəsində vergitutmanın optimallaşdırılması

Vergi ödəyiciləri səviyyəsində vergitutmanın optimallaşdırılması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş güzəştlərdən və vergi öhdəliklərinin azaldılmasının müxtəlif variantlarından istifadə etməklə vergi ödənişlərinin məbləğinin minimallaşdırılmasıdır. İstənilən şəxs üçün vergi ödənişləri onun xərclərinin nəzərəcarpacaq hissəsini təşkil etdiyindən optimallaşdırma prosesini bu xərclərin azaldılmasına yönəldilmiş fəaliyyət kimi dəyərləndirmək olar.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergi optimallaşdırılması ilə vergi qanunvericiliyinin pozulması arasındakı sərhəd çox zərifdir. Bu elə bir həddir ki, onu keçdikdən sonra vergi öhdəliklərinin minimallaşdırılmasına yönəldilmiş fəaliyyət qeyri-qanuni olur. Belə ki, optimallaşdırma prosesində buraxılmış hər hansı bir səhv son nəticədə çox böyük itkilərə gətirib çıxara bilər. Buna görə də vergitutmanın optimallaşdırılması ilə məşğul olan vergi ödəyiciləri müəyyən ümumi qaydalara, yəni prinsiplərə əməl etməlidirlər.

Bu prinsipləri aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

- ❖ qanunilik, yəni mövcud qanunvericiliyin tələblərinin gözlənilməsi, ona tam əməl edilməsi;
- ❖ optimallaşdırmaya vergi orqanlarının və məhkəmə praktikasını münasibətinin
- ❖ müəyyənləşdirilməsi;
- ❖ optimallaşdırma prosesinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi.

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 11-ci maddəsinə əsasən vergi - dövlətin və bələdiyyələrin fəaliyyətinin maliyyə təminatı məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin mülkiyyətində olan pul vəsaitlərinin özgəninkiləşdirilməsi şəklində dövlət büdcəsinə və yerli büdcələrə köçürülən məcburi, fərdi, əvəzsiz ödənişdir [1]. Buna görə də vergi ödəyicilərinin bu ödənişlərin minimallaşdırılması istiqamətində həyata keçdikləri fəaliyyətə təbii yanaşılmalıdır. Belə ki, vergilərin minimallaşdırılması prosesinin iştirakçılarının vergi ödəyiciləri olmasına baxmayaraq, vergi orqanlarının bu prosesə münasibəti də nəzərə alınmalıdır. Çünki qeyd olunan tərəflərin məqsədləri bir-birindən tamamilə fəqlənir. Vergi ödəyiciləri vergi ödənişlərinin məbləğinin minimallaşdırılmasında, vergi orqanları isə dövlətin mənfəəyinin müdafiəçisi kimi büdcə gəlirlərinin əsas mənbəyi olan vergi daxilolmalarının artımında maraqlıdırlar.

4. Vergi optimallaşdırmasının həddi

Vergi orqanları əməkdaşları nəzarət tədbirlərini həyata keçirərkən vergi optimallaşdırması ilə vergidən yayınma arasındakı sərhəddi dəqiq müəyyənləşdirməlidirlər. Belə ki, qeyri-qanuni yolla vergidən yayınma bir tərəfdən dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmnin azalması nəticəsində ölkə iqtisadiyyatına mənfi təsir göstərəcək, digər tərəfdən isə qeyri-sağlam rəqabət mühitinin formalaşmasına gətirib çıxaracaq. Digər tərəfdən isə vergi orqanı əməkdaşları tərəfindən vergi ödəyicisinin vergitutmanın optimallaşdırması istiqamətində fəaliyyətinin nəticələrinin düzgün qiymətləndirilməməsi sonda vergi ödəyicilərinin narazılığına, vergi orqanlarının öz səlahiyyətləri çərçivəsində qəbul etdikləri qərarlardan aidiyyəti instansiyalara şikayətlərin verilməsinə səbəb olacaq.

Vergitutmanın optimallaşdırılması ilə vergidən yayınma arasındakı sərhəddin vergi orqanları tərəfindən dəqiq müəyyənləşdirilməsi üçün aşağıdakı hallara xüsusi diqqət yetirilməlidir:

- ❖ mahiyyətin formadan üstün olması, yəni sövdələşmənin hüquqi nəticəsi onun forması ilə deyil, mahiyyəti, məzmunu ilə müəyyən edilməlidir. Vergilərin ödənilməsi vəziyyəti araşdırılarkən müqavilənin adı deyil, tərəflər arasında faktiki olaraq qərarlaşmış münasibətlərin xarakterinə diqqət yetirilməlidir;
- ❖ işgüzar məqsəd, yəni qarşıya qoyulmuş məqsədə nail olunmursa, vergi üstünlükləri yaradan sövdələşmə etibarsız hesab edilməlidir;
- ❖ şəxslərin qarşılıqlı surətdə asılı olmasının sübut edilməsi;
- ❖ vergitutma məqsədləri üçün qiymətlərə yenidən baxılması və s.

Qeyri-qanuni yolla vergidən yayınma hallarının aşkar edilməsi, belə halların qarşısının alınması üçün zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsi dövlət vergi orqanlarının qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. Dövlətin vergidən yayınma halları ilə mübarizəsinin bir sıra üsullarını qeyd etmək olar. Bunlardan birincisi qanunvericilik məhdudiyətləridir. Qanunvericilik məhdudiyətlərinə, ilk növbədə, vergidən yayınmanın qarşısının alınmasına yönəldilmiş tədbirləri aid etmək olar. Bu tədbirlər vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyəti əhatə edir, vergi qanunvericiliyində əks etdirilir və mahiyyətcə vergi ödəyicilərinin vəzifələrini müəyyənləşdirir [3].

Vergidən yayınma halları ilə mübarizənin daha bir üsulu kimi inzibati təsir vasitələrini qeyd etmək olar. İnzibati təsir vasitələrinin köməyi ilə vergi orqanları vergi ödəyicilərinin vergidən yayınmaya yönəldilmiş fəaliyyətinə operativ müdaxilə etmək imkanı əldə edir. Vergi orqanları vergi yoxlamaları aparmaq, operativ vergi nəzarəti, habelə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər tədbirləri həyata keçirməklə belə halların qarşısını almaq imkanına malikdirlər.

Vergidən yayınma halları ilə mübarizə aparmaq məqsədilə vergi orqanları məhkəmə mexanizmlərindən də istifadə edə bilirlər. Büdcənin maraqlarının

məhkəmə yolu ilə müdafiə edilməsi dövlətin vergidən yayınmaya qarşı mübarizəsinin əsas vasitələrindən biridir.

5. Optimallaşdırma prosesində dövlətlə vergi ödəyicilərinin qarşılıqlı münasibətləri

Artıq qeyd edildiyi kimi vergi ödənişlərinin optimallaşdırılması prosesində onun iştirakçıları olan dövlətdə vergi ödəyicilərinin maraqları bir-biri ilə ziddiyyət təşkil edir. Belə ki, dövlət öz tələbatlarının ödənilməsi nöqtəyi-nəzərindən çıxış edərək vergi daxilolmalarının məbləğinin çox olmasında, vergi ödəyiciləri isə şəxsi və biznes maraqları nöqtəyi-nəzərindən çıxış edərək bu məbləğin az olmasında maraqlıdırlar.

Beləliklə, optimallaşdırma prosesində dövlətlə vergi ödəyicilərinin qarşılıqlı münasibətləri sistemi formalaşmış olur. Bu münasibətlər elə qurulmalıdır ki, həm dövlətin, həm də vergi ödəyicilərinin maraqları gözlənilmiş olsun, heç birinin mənafeyinə toxunulmasın. Bu isə mövcud qarşılıqlı münasibətdərin müəyyən prinsiplər əsasında qurulmasını tələb edir.

Vergi ödənişlərinin optimallaşdırılması vergi ödəyicilərinin və dövlətin qarşılıqlı münasibətlərinin hamı tərəfindən qəbul edilmiş aşağıdakı prinsiplərinə əsaslanır [6]:

- ❖ vergi ödəyicisinin xalis gəlirinin vergiyə cəlb edilməsi;
- ❖ reallaşdırılmış gəlir (həyata keçmiş fakt) qaydası;
- ❖ vergi ödəyicisinin məlumatlandırılması;
- ❖ mübahisəli məsələlərin vergi ödəyicisinin xeyrinə həll edilməsi;
- ❖ təqsirsizlik prezumpsiyası.

Xalis gəlirin vergiyə cəlb edilməsi prinsipinə əsasən vergi ödəyicisi əldə etdiyi ümumi gəlirdən bu gəliri əldə edərkən çəkdiyi xərcləri çıxmaq hüququna malikdir. Bu zaman qanunvericiliyin hansı xərcləri gəlirdən çıxmağa yol vermədiyi, hansı xərclərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş normalar daxilində məhdudlaşdırıldığı hallara xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Reallaşdırılmış gəlir qaydası onunla ifadə olunur ki, vergi ödəyicisi üçün vergi öhdəliyi yalnız o zaman yaranır ki, ya vergi ödəyicisi gəlirin sahibi olur, ya da ona sərəncam vermək hüququ əldə edir. Heç bir niyyət və ya vəd vergi öhdəliyinin yaranması üçün əsas ola bilməz. Məsələn, daşınmaz əmlakın, səhmin bazar qiymətinin qalxması. Əgər sahibi bu cür əmlakı satmırsa, yəni aktivlərin dəyərinin artımını reallaşdırmırsa, onda vergitutma obyektinə də yaranmır.

Vergi ödəyicisinin məlumatlandırılması prinsipinə əsasən vergi orqanlarının üzərinə vergi ödəyicilərinə onların hüquq və vəzifələrini izah etmək, vergi qanunvericiliyində baş verən dəyişikliklər barədə onları məlumatlandırmaq vəzifələri qoyulur. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 24.03-cü maddəsi ilə vergi

qanunvericiliyi və vergi qanunvericiliyində edilən dəyişikliklər barədə vergi ödəyicilərinə kütləvi informasiya vasitələri ilə və ya fərdi qaydada əvəzsiz olaraq məlumat vermək, müəyyən edilmiş hesabat formalarının doldurulması qaydalarını izah etmək, vergilərin hesablanması və ödənilməsi barədə izahatlar vermək, vergi ödəyicilərinə onların hüquq və vəzifələrini izah etmək vergi orqanlarının vəzifələrinə aid edilmişdir [1].

Vergi ödəyiciləri və dövlətin qarşılıqlı münasibətlərinin əsas prinsiplərindən biri də mübahisəli məsələlərin vergi ödəyicilərinin xeyrinə həll edilməsidir. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 3.11-ci maddəsində qeyd olunmuşdur ki, vergilər haqqında qanunvericiliyin bütün ziddiyyətləri və aydın olmayan məqamları vergi ödəyicisinin xeyrinə şərh edilməlidir [1]. Vergi hüququnun normalarını yalnız məhkəmələr şərh edə bilərlər. Əgər hər hansı bir məsələ ilə bağlı vergi ödəyicisinin vəzifəsi dəqiq və aydın göstərilməyibsə və ya hər hansı bir hal birmənalı şərh olunmayıbsa, onda bu müddəalar vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicilərinə qarşı istifadə oluna bilməz.

Təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipinə əsasən vergi ödəyicisi tərəfindən vergi qanunvericiliyini pozması hallarının sübut edilməsi vəzifəsi vergi orqanlarının üzərinə qoyulur. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 53.3-cü maddəsində qeyd olunmuşdur ki, vergi ödəyicisi vergi qanunvericiliyinin pozulmasında özünün təqsirsiz olmasını sübut etməyə borclu deyildir. Vergi qanunvericiliyinin pozulması faktını təsdiq edən halların və vergi ödəyicisinin təqsirinin sübut edilməsi vergi orqanlarının üzərinə qoyulur. Məhz bu müddəalardan çıxış edərək vergi orqanları vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb olunmanı istisna edən halların, vergi qanunvericiliyinin pozulmasında şəxsin təqsirini istisna edən halların hərtərəfli araşdırılmasına xüsusi diqət yetirməlidirlər. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 54-cü maddəsinə əsasən şəxs aşağıda müəyyən olunmuş hallardan ən azı biri olduqda, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb edilə bilməz [1]:

- ❖ vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusu hadisəsinin olmaması;
- ❖ vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusunda şəxsin təqsirinin olmaması;
- ❖ vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusunu törədən fiziki şəxsin həmin əməl törədildiyi ana məsuliyyətə cəlb edilmə yaşına çatmaması;
- ❖ vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb etmə müddətinin qurtarması.

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 55-ci maddəsinə əsasən vergi qanunvericiliyinin pozulmasında şəxsin təqsirini istisna edən hallar aşağıdakılardır:

- ❖ vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusunun təbii fəlakət, yaxud digər fəvqəladə və qarşısıalınmaz hadisələr nəticəsində törədilməsi;
- ❖ vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquqpozuntusunun vergi ödəyicisi - fiziki şəxs tərəfindən xəstə halı ilə əlaqədar olaraq öz hərəkətlərinə nəzarət (*özünə hesabat*

verməyi) və rəhbərlik etməyi bacarmadığı vəziyyətdə törədilməsi;

- ❖ vergi ödəyicisi və ya vergi agentləri tərəfindən vergi orqanının və ya digər səlahiyyətli dövlət orqanının, yaxud onların vəzifəli şəxslərinin öz səlahiyyətləri daxilində verdikləri yazılı göstərişlərinin və ya izahatlarının yerinə yetirilməsi;
- ❖ vergi orqanlarının qərarlarına yenidən baxıldıqda vergi ödəyicisinin hərəkətləri üçün hüquqi əsaslar olmasının aşkar edilməsi;
- ❖ hər hansı vergilər, o cümlədən vergi agentləri tərəfindən ödənilən vergilər üzrə artıq ödənilmiş məbləğlərin hesabına digər vergilər üzrə borcların nəzərə alınması;
- ❖ vergilərin düzgün hesablanmaması və vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı vergi qanunvericiliyinin pozulmasının vergi orqanının yoxlaşmasına qədərki dövrdə vergi ödəyicisinin özü tərəfindən aradan qaldırılması.

6. Nəticə

Beləliklə, dövlət və xüsusi mülkiyyət mövcud olduqca, dövlətin bu mülkiyyət hesabına maliyyələşməsinə zərurət olacaq, bu mülkiyyətin sahibi olan vergi ödəyiciləri isə öz vergi yüklərini daim minimallaşdırmağa səy göstərəcəklər. Bu isə orta qanunların təmin edilməsi, yəni vergitutmanın optimallaşdırılması istiqamətində mütəmadi tədbirlərin həyata keçirilməsini zəruri edir. Həm dövlət, həm də vergi ödəyiciləri vergitutmanın optimallaşdırılması prosesinin müxtəlif qütblərində dayanan, bəzi hallarda hətta maraqları toqquşan iştirakçıları olduğundan bu prosesə xüsusi həssaslıqla yanaşılmalıdır. Belə ki optimallaşdırma prosesində dövlət orqanları tərəfindən yol verilmiş hər hansı bir səhv iqtisadi fəallığın səviyyəsinin aşağı düşməsinə, vergidən yayınma hallarının artmasına, vergi ödəyiciləri tərəfindən yol verilmiş səhvlər isə onlar üçün ciddi maliyyə itkilərinə səbəb ola bilər. Belə halların qarşısının alınması üçün vergitutmanın optimallaşdırılmasının, vergi ödəyicilərinin və dövlətin qarşılıqlı münasibətlərinin prinsiplərinə əməl edilməsi zəruridir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi
2. F.Ə.Məmmədov və başqaları. (2010). Vergilər və vergitutma. Bakı.
3. Z.H.Rzayev. (2011). Vergi planlaşdırması və proqnozlaşdırması Bakı.
4. Z.H.Rzayev. (2008). Vergi menecmenti. Bakı.
5. А.Э.Сердюков, Е.С.Вылкова, А.Л.Тарасевич. (2010). Налоги и налогообложение СПб. (*Vergi və vergitutma*).
6. Е.С.Вылкова, А.Л.Тарасевич. (2004). Налоговое планирование.СПб. (*Vergi planlaşdırılması*).
7. А.В.Брызгалин, А.Н.Головкин. (2002). Налоговая оптимизация. М. (*Vergi optimalaşdırması*).

Рзаев Захид Гусейн оглы

д.ф.э. доцент, Бакинский Налоговый Департамент при Министерстве Налогов
Азербайджанской Республики

Аннотация

Налоговая оптимизация: ограничения и возможности

Цель исследования – риски, проявляемые в процессе налоговой оптимизации на уровнях государства и налогоплательщиков, определение путей их устранения.

Методология исследования – системный подход, анализ и обобщение.

Результаты исследования – определены пути предотвращения нежелательных результатов при оптимизации налогообложения, принципы оптимизации налогообложения, основы взаимоотношений государства и налогоплательщиков в процессе оптимизации.

Ограничения исследования – недостаточно широкое применение оптимизации налогообложения, ограниченность исследований в этой области.

Практическая значимость исследования – определены спектр вопросов при налоговой оптимизации на уровне государства и налогоплательщиков, на которые следует уделять особое внимание, а также пути минимизации ошибок, которые часто допускаются в процессе оптимизации налогообложения.

Оригинальность и научная новизна исследования – определены основные принципы налоговой оптимизации, основы взаимоотношений государства и налогоплательщиков в этом процессе, основные моменты, на которые следует обратить особое внимание.

Ключевые слова: *налоговая оптимизация, налоговое планирование, уклонение от уплаты налогов, законодательные ограничения.*

Rzayev Zahid Huseyn oglu

Ass. Prof., dosent, Baku Tax Department under the Ministry of Taxes of Azerbaijan Republic

Abstract

Tax optimization: constraints and opportunities

Purpose – the risks manifested in the process of tax optimization on the level of the state and taxpayers, and identify ways to address them.

Design/methodology – the system approach, analysis and synthesis.

Findings – the ways to prevent unwanted results in the optimization of taxation, tax optimization principles, bases relations between the state and taxpayers in the optimization process.

Research limitations – insufficient widespread use of tax optimization, limited research in this area.

Practical implications – defined range of issues at tax optimization of state and taxpayers, which should be given special attention, as well as ways to minimize the mistakes that are often permitted in the process of tax optimization.

Originality/value – the basic principles of tax optimization, basics of relations between the state and taxpayers in this process, the main points on which you should pay particular attention.

Keywords: *tax optimization, tax planning, tax evasion, legal restrictions, rules.*

JEL Classification Codes: E62, H21, O23

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 05.01.17.

Təkrar işləməyə göndərilmişdir: 12.01.17.

Çapa qəbul olunmuşdur: 29.09.17.